

soudu. S názorem, že povolení navrhovaného vkladu výměny, zahrnující v sobě také služebnost spolubydlení, brání předpisy §§ 829 a 833 obč. zák., poněvadž spolubydlením výměnkářky ve společném domku budou dotčena práva spoluvlastnice, a žádný spoluvlastník není oprávněn zřizovati bez souhlasu ostatních taková práva, nelze souhlasiti. Otázkou, zda lze zřízenou výměnu srovnati s právem spoluvlastnice domku na společnou držbu a správu domku, se knihovní soud nemohl a podle §§ 94 a 95 knih. zák. nesměl zabývati. Knihovní vklad zatěžující jenom jednu ideelní polovici, nebude překážkou, by se vlastnice druhé ideelní polovice neopřela porušování svých práv onou výměnou, dojde-li k němu její uplatněním, kterouž možnost ovšem nutno připustiti, takový případný spor nemůže však býti rozřešen rekurssem proti knihovnímu vkladu výměny, pokud vkladem jest zatížena cizí ideelní polovice nemovitosti, nýbrž jenom pořadem práva. Doložiti dlužno, že odstupní smlouvou ze dne 22. listopadu 1926 byla výměna zřízena jako částečná úplata za odstoupení zatížené polovice domku, a že proto podle § 97 kn. zák. nebylo lze povolití sice vklad převodu práva vlastnického podle oné smlouvy, ale zamítnouti současně navržený vklad výměny, nýbrž musily býti buď povoleny neb zamítnuty oba vklady.

Čís. 7266.

Řád o zbavení svéprávnosti (cís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

Rozhodnutí o tom, zda opatření podle § 28 cís. nař. jest nutným, jest ponecháno volnému uvážení soudu.

Ustanovení § 46 cís. nař. nepředpisuje, že odporové řízení musí býti úplně nové a nesmí býti provedeno na podkladě řízení prvé stolice, nýbrž sborový soud předsevezme nová šetření jen tehdy, když to považuje za nutné.

Řízení o zbavení svéprávnosti jest ovládáno zásadou vyšetřovací.

Zásady § 29 cís. nař., že celé řízení o zbavení svéprávnosti musí býti prováděno v přítomnosti osoby, o niž jde, jest šetřiti z úřadu.

(Rozh. ze dne 25. srpna 1927, R II 223/27.)

Soud prvé stolice zbavil Josefa K-a úplně svéprávnosti, protože bylo zjištěno, že trpí duševní chorobou (choromyslností), která ho činí nepřičetným a úplně neschopným, by spravoval své záležitosti. Proti tomuto usnesení podal Josef K. včas odpor a stížnost, ve které uplatňoval, že znalecký posudek Dra Z-a obsahuje nepřipustná, jinojazyčná a odborná slova laiku a soudci neznámá pro neznání § 215 tr. zák., že řízení nebylo provedeno podle zákona a nebylo dbáno předpisu §§ 28, 33 odst. 2, 18, 19 odst. 3 a § 29 nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. z., že jest zdrav a způsobilý, své věci spravovati. Jako přílohy odporu a stížnosti připojil pojednání a žalobu, ve kterých úplně nesouvisle vykládal různé věci, ani spolu ani s nynějším řízením nesouvisející, citoval všemožné zákony a různé osoby, obzvláště advokáty napadal

různými nářkami. Soud druhé stolice nevyhověl ani odporu ani rekursu Josefa K-a. Důvody: Josef K. vlastně jen popírá zjištění prvního soudu, aniž by své tvrzení nějak odůvodnil. Soud druhé stolice neshledal příčiny, by opakoval důkazy soudem okresním již provedené, obzvláště důkaz znalce, protože okresní soud provedl šetření úplně správně a podle předpisů, při čemž se ovšem nemohl řídit předpisy §§ 18 a 19 nař., které se týkají oněch osob, jež mají býti převzaty do ústavu, ani ustanovením § 28, protože řízení bylo zavedeno z moci úřední, byť i na podnět různých občanů v M., aniž ustanovením § 33 (2), protože stěžovatel nebyl v ústavu pro choromyslné. Ze spisů trestních a spisů, týkajících se sporů zahájených stěžovatelem došel soud druhé stolice k přesvědčení, že není třeba dalšího šetření. Z výsledku stěžovatele při ústním jednání o odporu vychází jasně na jevo, že není s to, by logicky myslel, že jeho řeč jest bez souvislosti, plna zmatků, ovládnána myšlenkou, že celý svět jest mu nepřitelem. Nelze tedy pochybovati o posudku soudního lékaře Dra Z-a, který ho prohlásil za duševně chorého, u kterého se jedná o chronickou paranoie a to o kombinaci formy persekuční paranoie a paranoie se snahami reformátorskými a přibarvením erotomanickým, která se silně sklání ku formě dementní a která stěžovatele činí nepřičetným a neschopným, by spravoval své věci. Nebylo lze vyhověti ani odporu ani stížnosti.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Napadenému usnesení, jímž byl stěžovatel zbaven úplně svéprávnosti pro duševní chorobu, tedy z důvodů § 1 (1) nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. z., vytýká stěžovatel porušení zákona nešetřením předpisů tohoto nařízení. Pokud tuto vadu spatřuje v tom, že nebylo dbáno předpisu § 28 nařízení, an si prý soud nevyžádal, dříve než zahájil řízení o zbavení svéprávnosti, lékařské vysvědčení o duševním stavu stěžovatelovu, nelze mu přisvědčiti. Podle ustanovení, na něž se stěžovatel odvolává, jest rozhodnutí o tom, zda jest opatření, o němž zákon mluví, nutným, ponecháno volnému uvážení soudu. Jím má býti soudu dána záruka, že návrh na zahájení řízení nebyl podán ani ze zlomyslnosti ani ukvapeně. Nelze říci, že si první soud počínal neobezřetně, upustiv od zjednání této záruky, ježto četné spisy civilní a trestní, stěžovatele se týkající a soudu známé, byly s to, by rozptýlily pochybnosti o případné zlomyslnosti neb ukvapenosti návrhu. Přisvědčiti však jest stížnosti, pokud vytýká, že napadeným usnesením nebylo dbáno předpisů § 46 a 29 nařízení. Ustanovení § 46 nařízení nepředpisuje sice, jak se stěžovatel domnívá, že řízení odporové musí býti úplně nové a nesmí býti provedeno na podkladě řízení již v první stolici provedeného, zejména, že musí býti předsevzato vyšetření osoby, která má býti zbavena svéprávnosti, novými znalci. Neboť, třebaže jest v § 46 nařízení uveden i § 32 až 34 nařízení, značí to jen tolik, že sborový soud předsevzme nová šetření jen tehdy, když to považuje za nutné. Avšak tu jest otázkou,

zda v tomto případě nastala taková nutnost. Dlužno k ní přisvědčiti, ježto nelze souhlasiti s názorem sborového soudu, pokud tento námitku stěžovatelovu, že nebylo šetřeno předpisu § 29 nařízení, vyřídil v důvodech poznámkou, že okresní soud provedl šetření úplně správně a podle předpisů. Řízení o zbavení svéprávnosti jest ovládáno vyšetřovací zásadou. Soud není vázán návrhy stran a důkazy jimi nabídnutými, nýbrž zasahuje do jednání z úřední moci. Po rozumu zákona má býti osobě, o jejíž zbavení svéprávnosti jde, zaručena úplná ochrana jejich zájmů a osoba ta nemá býti považována za pouhý předmět vyšetřování, nýbrž za stranu, jíž jest poskytnouti sluchu a umožniti účast na vyšetřovacích úkonech. Za tím účelem předpisuje § 29 nařízení, že jest osobu, která má býti zbavena svéprávnosti, jakož i prozatimního podpůrce obeslati ku všem v předpisu tom uvedeným jednáním. Ustanovení to vyslovuje takto zásadu, že celé řízení o zbavení svéprávnosti musí býti prováděno v přítomnosti osoby, o níž jde, by jí tak byla poskytnuta možnost vysloviti se o všech tvrzeních a skutečnostech, které byly v řízení předneseny. Předpisu toho jest šetřiti z úřední moci, neb jest předpisem donucovacím. V tomto případě se tak nestalo, jak rekurs právem vytýká. Neboť ze spisů nevysvítá ani, že se výslechy osob přezvědných v první stolici děly v přítomnosti stěžovatele, ani, že posudek soudního znalce, na jehož podkladě bylo rozhodnuto, byl stěžovateli sdělen k vyjádření. Tím připravil první soud stěžovatele nejen o práva v § 29 nařízení bezpodmínečně mu zaručená, nýbrž zabránil mu také ve výkonu práv blíže označených v § 31 nařízení. Tuto vadu neúplnosti řízení v první stolici lze ovšem odstraniti toliko, když budou stěžovateli sděleny výsledky výslechu přezvědných osob již slyšených a bude mu sdělen posudek znalcův k vyjádření. Ovšem není ani tento posudek zcela bezvadným. Neboť, třebaže jest neodůvodněna výtka stěžovatele, že posudek znalcův není jasný a určitý, nestav se jím proto, že nemoc stěžovatelovu označil názvy latinskými, jest vadu jeho spatřovati v tom, že se opírá o výroky stěžovatele k soudnímu kancelistovi U-ovi, které však nelze, ač jsou pro posouzení věci důležité, přezkoumati, an řečený kancelista nebyl vůbec po té stránce slyšen jako přezvědná osoba. Bude proto i tuto vadu neúplnosti řízení provedením výslechu uvedené přezvědné osoby odstraniti a podle jeho výsledku po případě i nový posudek znalce vyžádati, kdyby jeho věcné podklady, tkvící v udání přezvědné osoby, ukázaly se býti nesprávnými. Touto neúplností řízení stíženo jest i řízení soudu sborového, neboť ten zbudoval své rozhodnutí na vadném řízení soudu prvního. Bylo proto pro neúplnost šetření usnesení obou nižších soudů zrušiti a soudu prvnímu uložiti nové jednání a rozhodnutí.

Čís. 7267.

Hrozí-li odkazovníku povinnost podle § 783 obč. zák., jest oprávněn súčastniti se odhadu pozůstalosti za účelem vyměření povinného dílu.

(Rozh. ze dne 30. srpna 1927, R I 534/27.)